

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ»

Викладач – Шрагіна Л.І.

№	Назва тем для самостійного дослідження	Кількість годин
1	Об'єкт вікової психології, його специфіка. Предмет вікової психології. Поняття про вік: біологічний, соціальний, психологічний. Структура і динаміка віку. Поняття про когорту. Розділи вікової психології: дитяча психологія, підлітково-юнацька психологія, психологія дорослості, психологія людей похилого віку. Основні теоретичні проблеми та практичні завдання вікової психології. Практичне значення вікової психології	4
2	Історичні витоки вікової психології. Роль античних мислителів у становленні генезисного підходу до психіки людини (Аристотель, Зенон, Діоген). Ідеї вікової мінливості психіки у працях вчених XVII–XVIII ст. Зародження нової галузі – вікової психології у XIX ст. Роль біогенетичного закону Е. Геккеля, праць К. Ушинського „Людина як предмет виховання” та В. Прейєра „Душа дитини” у становленні вікової психології. Педологія, її основні принципи та роль у становленні вікової психології. Завершення формування вікової психології у XX ст. Розвиток вікової психології в Україні (І. Сікорський, М. Ланге, В. Зеньковський, С. Балей, Г. Костюк, С. Максименко).	5
3	Організаційні методи вікової психології (методи поздовжніх та поперечних зрізів, комбінований метод). Труднощі у проведенні психологічних обстежень з особами різного віку та шляхи їхнього подолання. Особливості проведення спостереження за особами різного віку. Вікові обмеження у застосуванні експерименту. Специфіка опитування дітей, підлітків, юнацтва, дорослих та людей похилого віку. Аналіз процесу та продуктів діяльності людей різного віку. Тестування у віковій психології.	5
4	Підходи до вікової періодизації психічного розвитку людини: процесуальний і критеріальний. Періодизація на	5

	основі суттєвих особливостей процесу розвитку (Л. Виготський). Періодизація за зовнішніми критеріями (Ст. Холл, В. Штерн, Р. Заззо, П. Блонський). Періодизація за внутрішніми критеріями: одним (Ж. Піаже, З. Фройд, Е. Еріксон), двома (О. Леонтьєв, С. Рубінштейн), трьома (Л. Фрідман, І. Кулагіна). Стадії когнітивного розвитку (Ж. Піаже), психосексуального (З. Фройд), психосоціального (Е. Еріксон).	
5	Психофізіологічний розвиток дитини у пренатальному періоді та вплив на неї зовнішнього середовища. Криза новонародженого. Період пристосування дитини до нових умов життя. Фізичні стани новонародженого. Вроджені механізми психічного розвитку. Безумовні рефлекси новонародженого. Вроджені перцептивні механізми і програми моторного розвитку. Єдність сенсорних модальностей. Розвиток чуттєвого пізнання та емоційної сфери на першому місяці життя. Соціальна посмішка. Комплекс пожвавлення як центральне психологічне новоутворення новонародженого. Довільна поведінка новонароджених і встановлення стосунків з батьками.	5
6	.Немовляцтво як період розвитку. Розвиток сенсомоторики. Зорові й слухові відчуття та сприймання. Рухова активність немовляти. Рухова та образна пам'ять. Розвиток уяви. Символічна репрезентація. Розсіяна та фіксована увага немовляти. Сенсомоторна стадія розвитку мислення. Циркулярні реакції. Розуміння постійності об'єктів. Етапи розвитку мовлення: домовленнєвий етап і етап активного мовлення. Холофрази. Ситуативне (автономне) мовлення. Тенденції розвитку мовлення. Умови раннього мовленнєвого розвитку. Етапи емоційного розвитку немовлят. Перші почуття. Емпатія. Вікові особливості емоцій. Емоційне „зараження”. Страх перед незнайомими людьми і тривога відокремлення. Спілкування немовлят з дорослими. Відмінності у стилях спілкування матері і батька. Умови виникнення дитячих прихильностей. Ігри немовлят: сенсорні, моторні, паралельні. Становлення Я-концепції немовлят. Становлення фізичного Я-образу. Побудова схеми „Я – інший”. Орієнтація в соціальних очікуваннях.	5

	Статева ідентифікація. Криза першого року життя: її симптоми та шляхи подолання. Центральні психологічні новоутворення немовлячого віку	
7	Психологія раннього дитинства (2–6 років) Моторний розвиток та засвоєння рухових навичок.. Сенсорно-перцептивна сфера дитини. Роль сприймання казки у психічному розвитку дитини. Доопераціональна стадія розвитку мислення. Допонятійне та інтуїтивне мислення. Анімізм та егоцентризм дитячого мислення. Символічна репрезентація. Феномени Піаже. Наочно-дійове та наочно-образне мислення. Перші свідомі узагальнення та встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Особливості дитячих умовисновків. Мовленнєвий розвиток у ранньому дитинстві: умови та чинники. Формування звукового боку мовлення.. Пам'ять дитини. Мимовільний та механічний характер пам'яті. Початок формування довільної пам'яті. Перші мнемічні способи запам'ятовування. Уява дитини. Конкретність, наочність, яскравість і емоційність дитячої уяви. Зв'язок уяви з брехливістю. Уявні друзі та їхня роль у психічному розвитку дитини. Увага дитини. Характеристика одноканальної і двоканальної уваги. Емоційно-почуттєва сфера. Дитячі афекти. Соціальна поведінка дітей. Дитяча агресія та її причини. Асертивна і просоціальна поведінка. Роль гри у психічному розвитку дитини. Інтерналізація соціальних правил і норм поведінки. Моральні судження та їхня аргументація. Моральний реалізм. Засвоєння гендерних схем. Основні напрями розвитку Я-концепції.	5
8	Молодший шкільний вік: його динаміка і особливості. Розвиток сенсорно-перцептивної сфери дитини. Емоційна забарвленість та ситуативність сприймання. Довільний та осмислений характер запам'ятовування. Механічна пам'ять. Відтворююча та творча уява дитини. Мимовільний характер уваги. Доопераціональне та конкретно-операціональне мислення дитини. Моральний релятивізм. Етичний абсолютизм. Розвиток Я-концепції у пізньому дитинстві. Особливості самооцінки.	5
9	Психологія підлітків (12–15 років) Підлітковий вік у	10

	культурному та історичному контексті. Загальні тенденції формування особистості. Підлітковий егоцентризм. Криза 13-го року життя: її симптоми та шляхи подолання. Теорія К. Левіна щодо причин підліткової кризи. Вікова сегрегація. Теорія М. Мід і Р. Бенедикт щодо двох типів переходу від дитинства до дорослості. Підліток у соціальному середовищі. Рівні морального розвитку підлітків (за Л. Кольбергом). Емоційно-вольова сфера підлітків. Чинники депресивних станів. Підліткові стреси. Нестійкість емоцій. Агресивна поведінка: умови та чинники. Суперечливість вольової сфери. Розвиток пізнавальних процесів. Довільний характер психічних процесів. Особливості сприймання. Пам'ять у підлітковому віці. Підліткові мрії. Уявна аудиторія. Суперечливість уваги. Стадія формальних операцій розвитку мислення. Критичність, самостійність, логічність і абстрактність мислення	
10	Психологія юнацтва (15–21 рік). Я-концепція у юності. Криза юнацького віку: її симптоми та шляхи подолання. Центральне психологічне новоутворення у юнацькому віці. Соціальне середовище. Сімейні взаємини. Індивідуалізація і автономізація. Відчуженість від сім'ї. Соціальна адаптація. Дружба та кохання в юнацькому віці. Побачення. Ранній шлюб. Переоцінка цінностей. Етика самостійно вироблених моральних принципів. Рівні морального розвитку юнацтва (за Л. Кольбергом). Емоційно-вольова сфера. Зростання стійкості емоцій. Наполегливість і терплячість. Статеві відмінності вольових зусиль. Пізнавальна сфера. Пам'ять та уява. Роль фантазій у послабленні психологічного напруження.	5
11	Психологія ранньої дорослості (21–40 років). Закономірності психічного розвитку в дорослому віці. Трикомпонентна теорія кохання Р. Стернберга. Основні соціальні завдання ранньої дорослості. Створення сім'ї та засвоєння батьківських ролей. Суперечність між роллю матері, дружини і суб'єкта трудової діяльності. Стосунки з дітьми. Професійна кар'єра.	5

12	Стадії когнітивного розвитку у дорослості. Вікові особливості сенсорно-перцептивної сфери. Вікові коливання пам'яті та уваги. Формування діалектичного мислення. Особливості інтелекту.	5
13	Психологія середньої дорослості (40–60 років). Головні соціальні завдання у середній дорослості. Досягнення зрілої громадської та соціальної відповідальності. Переоцінка життєвих цінностей. Зміна соціальних ролей. Криза середини життя. Моделі кризи: нормативна модель (Левінсон, Гоулд), модель переходу (Клаузен, Трол). Погляди Р. Пека на психосоціальний розвиток у середній дорослості. Когнітивні функції середини життя. Вікові особливості сенсорно-перцептивної сфери, пам'яті та уваги. Інтелектуальні зміни: мінливий і кристалізований інтелект. Емоційна сфера у середній дорослості.	5
14	Психологія пізньої дорослості (понад 60 років). Причини старіння. Теорії старіння. Соціально-психологічні зміни в похилому віці. Вихід на пенсію та зміна статусу. Коло спілкування. Стосунки з дітьми та онуками. Життєва мудрість. Когнітивний розвиток у похилому віці. Особливості сенсорно-перцептивної сфери, пам'яті та уваги. Роль читання у житті людей похилого віку. Згасання інтелекту. Емоційно-вольові зміни. Депресія та тривоги. Пристосування до важких втрат. Думки про смерть та страх смерті. Стадії погодження з думкою про смерть.	5
Разом		74